

JIJ BENT DE SPELEIDER

Fijn dat jij de spelleider bent! Het is jouw taak om de spelers te begeleiden in de transitie naar een duurzaam Voordendam.

Gelukkig sta je er niet alleen voor, want in dit boekje staat alles beschreven wat je tijdens het spel moet zeggen en doen.

Dus volg dit boekje en leid de spelers naar een duurzame toekomst!

[Sla de pagina om. Teksten tussen blokhaken geven een actie aan en hoef je niet voor te lezen]

DOEL VAN HET SPEL

DOEL VAN HET SPEL

Welkom allemaal! We gaan zometeen een spel spelen om inzicht te krijgen in de werking van een veranderende energiewereld.

Jullie moeten met z'n allen toewerken naar een duurzame toekomst van de gemeente Voordendam.

Ieder van jullie heeft hierin een specifieke rol. Je zal steeds de afweging moeten maken tussen je eigen belang en het gemeenschappelijke belang, namelijk een duurzame energieproductie én het welzijn van de inwoners van Voordendam.

Na afloop zullen we het hebben over de veranderende energiewereld en de rol die jullie allen hierin kunnen spelen, nu, en in de toekomst.

Laten we beginnen!

SPELUITLEG

WELKOM IN VOORDENDAM!

De gemeente Voordendam heeft de ambitie om de meest duurzame gemeente van Nederland te worden. Om dit te bereiken heeft de gemeente in overleg met het bedrijfsleven en haar inwoners een duurzaam energieakkoord gesloten voor de komende 16 jaar.

Het doel van dit akkoord is om ten opzichte van de huidige situatie 8 eenheden duurzame energie op te wekken of te besparen. Er zijn twee belangrijke voorwaarden, namelijk dat er voldoende energie geleverd wordt om aan de energievraag van de gemeente te voldoen én dat Voordendam een aantrekkelijke gemeente blijft om in te wonen.

Vandaag is het akkoord met veel media-aandacht gepresenteerd en de komende jaren zal de media de voortgang in Voordendam op de voet volgen. Het is nu aan jullie, de lokale spelers, om te laten zien dat het mogelijk is om de ambitieuze doelstellingen in de praktijk te realiseren.

HOE WIN JE HET SPEL?

In de huidige situatie gebruiken alle inwoners van de gemeente jaarlijks 10 energie-eenheden. Deze energie wordt nu voornamelijk geleverd door kolencentrales. Om de doelstelling uit het akkoord te bereiken zullen in totaal 8 energie-eenheden verduurzaamd moeten worden. Dit kan door wind- of zonneparken te bouwen of energie te besparen.

Gelukkig is er net een lokale energiecoöperatie opgericht die samen met het duurzame energiebedrijf een windmolenpark heeft gebouwd. Dit park levert 1 energie-eenheid aan duurzame energie waardoor jullie nog maar 7 energie-eenheden moeten verduurzamen om het spel te kunnen winnen.

De speler die daarnaast ook nog zijn persoonlijke doelstellingen behaalt, is de uiteindelijke winnaar van het spel.

EVEN VOORSTELLEN...

Jullie hebben allemaal een rolkaart gekregen. Hierin staat welke rol jij hebt in het realiseren van het Voordendamse energieakkoord. Zouden jullie deze kaart nu goed willen lezen?

[Wacht vijf minuten, of tot iedereen klaar is met lezen]

Laten we beginnen met een kort voorstelrondje aan de hand van je rolkaart. Je mag hierbij zelf weten wat je over je rol vertelt

Dus wie ben je en wat wil je komende tijd bereiken?

[Geef iedere partij kort het woord]

HET SPELVERLOOP

We gaan vier rondes spelen van ieder vier jaar. Iedere ronde bestaat uit vijf fasen. Ik zal jullie eerst vertellen welke fasen dit zijn, en dan beginnen we met spelen van ronde 1, waarin gaandeweg meer duidelijk zal worden.

Fase 1. De Voordendamse Courant

Elke ronde begint met een lokaal nieuwsbericht uit de Voordendamse Courant. Let goed op, want dit bericht maakt duidelijk waar jullie rekening mee moeten houden in de komende ronde en wat de gevolgen zijn.

Fase 2. Elektriciteitsnet voorbereiden

In de tweede fase is de netbeheerder aan zet. Hij moet het elektriciteitsnet voorbereiden op de komst van duurzame energie. Eerst inventariseert hij welke energievoorzieningen de andere spelers in de komende ronde zouden willen bouwen. Vervolgens legt hij de benodigde aansluitingen en buffercapaciteit aan. Deze ronde duurt 5 minuten.

Let op! De tijd gaat altijd sneller dan je denkt.

Fase 3. Onderhandelen

Bouw nieuwe energievoorzieningen, onderhoud de bestaande of bespaar energie. Ga met je medespelers in onderhandeling over wie wat betaalt. De energie-kaarten kan je kopen bij de bank, die gespeeld wordt door mij.

Let op! Wie het eerst komt, wie het eerst maalt. Wacht dus niet te lang met het kopen van energiekaarten.

Deze fase duurt 10 minuten en jullie hebben in deze fase 2 opties:

- a) Onderhouden van bestaande energievoorzieningen door dezelfde energiekaart aan te leggen aan een energiekaart die al op het speelveld ligt.

[Doe voor]

10

b) Investeren in nieuwe energievoorzieningen of -besparing door een andere energiekaart aan te leggen aan een kaart die al op het speelveld ligt. Ook het aanleggen van een kaart aan een leeg vakje wordt beschouwd als een nieuwe investering.

[Doe voor]

Op de energiekaarten kun je zien hoeveel iedere investering oplevert. Wanneer je met meerdere partijen investeert moet je de inkomsten delen en verdienen je per speler minder dan wanneer je alleen investeert.

Wanneer je investeert in energiekaarten word je aandeelhouder van de energievoorziening. Leg je fiche op de kaart. Op basis hiervan word je uitbetaald.

Fase 4. Uitbetaling

In fase 4 wordt iedereen uitbetaald. Op jullie rolkaartje staat hoeveel je krijgt uit vaste inkomsten, en of je inkomsten mag ontvangen uit investeringen.

Let op! Er kunnen ook boetes uitgedeeld worden als jullie je taak verzaakt hebben. Ik stel daarom elke ronde de volgende vragen:

Hebben de energieleveranciers aan de energievraag voldaan?

Er moeten elke ronde 10 kaartjes op het speelveld liggen om een black-out te voorkomen.

Heeft de netbeheerder voldoende netcapaciteit geleverd?

Wind- en zonneparken kunnen niet gebouwd worden op een vakje zonder duurzame aansluiting. Gebeurt dit wel dan ontstaat er een black-out. (zie p. 14 in het spelregelboekje voor meer uitleg)

Daarnaast kunnen er niet meer wind- en zonneparken op het speelveld liggen dan het aantal eenheden buffercapaciteit. Deze buffercapaciteit wordt weergegeven met een batterij-icoon in de rechterbovenhoek. (zie p. 14 in het spelregelboekje voor meer uitleg)

[Wanneer hier vragen over zijn, kun je deze beantwoorden. Benadruk ook dat dit gedurende het spelen duidelijker zal worden.]

Fase 5. Reflectie

De laatste fase reflecteren we op het nieuwsbericht in de Voordendamse Courant en of de inwoners van Voordendam tevreden zijn over wat er in hun gemeente is gebeurd. Krijgen jullie een beloning of een boete?

Daarnaast komt elke ronde 1 speler aan het woord om te vertellen hoe hij of zij de verduurzaming vindt verlopen.

BETAALMIDDELEN

In het spel betalen we met Daalders en hartjes.

Hartjes staan voor draagvlak. Daarom heb je bijvoorbeeld meer hartjes nodig om een windmolen te bouwen, dan om een zonnepark te bouwen.

Het is mogelijk om Daalders om te zetten in hartjes en andersom. Op jullie rolkaart staat de wisselkoers.

LATEN WE BEGINNEN MET SPELEN

De werking van het spel zal gaandeweg nog duidelijker worden.

Op tafel zien jullie de vier rondes liggen en de tien energie-eenheden die op dit moment geleverd worden aan de gemeente.

LATEN WE BEGINNEN!
RONDE 1

RONDE 1: DE VOORDENDAMSE COURANT

Actiegroep TegenWind opgericht!

Er is een actiegroep opgericht tegen de mogelijke komst van een nieuw windmolenpark. De actiegroep start bezwaarprocedures tegen ieder nieuw windmolenpark in de gemeente, tenzij dit door een coöperatie (mede) gerealiseerd wordt.

RONDE 1: ELEKTRICITEITSNET VOORBEREIDEN

De netbeheerder is aan zet. Wat wil je deze ronde gaan doen? Laten we kijken naar je opties:

1. Inventarisatie benodigde netcapaciteit. De netbeheerder gaat alle partijen af: wat willen zij de komende ronde bouwen. De spelers antwoorden kort.
2. Voorbereiden van het net
 - Aansluitingen bouwen voor duurzame energie
 - of buffercapaciteit aanleggen om piek- en dalbelasting op te vangen.

We doen een snel rondje langs de andere spelers: wat verwacht je in deze ronde te gaan bouwen? Je kunt het uiteraard nog niet zeker weten. Iedere partij mag in één zin zeggen zijn wat zijn verwachtingen zijn.

[Laat iedere partij kort aan het woord, en vraag de netbeheerder een beslissing te nemen over wat hij aan gaat leggen]

RONDE 1: ONDERHANDELEN

Nu mogen jullie allemaal aan de slag. Jullie hebben 10 minuten om 10 eenheden energie te onderhouden, nieuwe energievoorzieningen te bouwen, of energie te besparen. De tijd gaat NU in!

[zet timer op 10 minuten]

[herinnering na 5 minuten]

[kondig laatste minuut aan, tel de laatste seconden af]

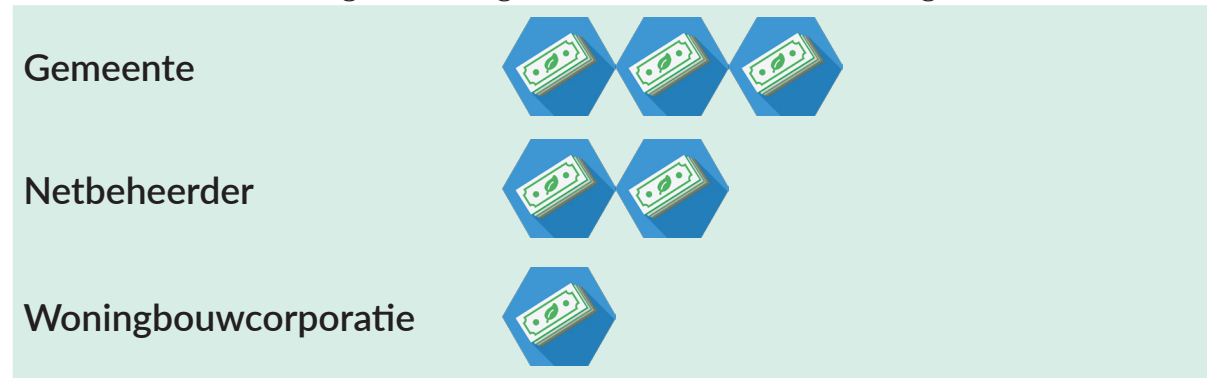
[na 10 minuten] : De tijd is voorbij! We gaan naar de uitbetalingsfase!

[Eventueel mogen de laatste energiekaarten nog neergelegd worden, maar wees streng: in de Echte Wereld tikt de tijd ook door]

RONDE 1: UITBETALING

Dan nu de uitbetalingen. Ik begin met de vaste uitbetalingen:

Dan de investeringen, laten we kijken wie er heeft geïnvesteerd.

[Ga alle partijen één voor één af en kijk in welke energie zij geïnvesteerd hebben. Betaal iedereen hardop uit]

RONDE 1: BOETES?

Hebben de energieleveranciers aan de energievraag voldaan?

Er moeten elke ronde 10 kaartjes op het speelveld liggen om een black-out te voorkomen.

[Niet gelukt? Het energiebedrijf, het duurzame energiebedrijf en de coöperatie krijgen ieder een boete van 2 Daalders.

Hebben zij geen Daalders, dan mag de boete ook in hartjes voldaan worden.

Hebben zij helemaal geen betaalmiddelen, dan krijgen zij 2 leningkaartjes van de bank. Deze moet de volgende ronde afgelost worden.]

RONDE 1: BOETES?

Heeft de netbeheerder voldoende netcapaciteit geleverd?

Wind- en zonneparken kunnen niet gebouwd worden op een vakje zonder duurzame aansluiting.

[Zijn er wind- en zonneparken zonder aansluiting? Dan ontstaat er een black-out. De netbeheerder krijgt een boete van 1 Daalder]

Daarnaast kunnen er niet meer wind- en zonneparken op het speelveld liggen dan het aantal eenheden buffercapaciteit. Deze buffercapaciteit wordt weergegeven met een batterij-icoon in de rechterbovenhoek.

[Tel hardop het aantal buffereenheden en het aantal windparken + zonneparken. Meer wind- en zonneparken dan buffereenheden? De piek- en dalbelasting kan niet opgevangen worden door het net. De netbeheerder krijgt een boete van 1 Daalder. Tel beide boetes op indien nodig]

21

RONDE 1: REFLECTIE

Aan het begin van deze ronde was er een nieuwsbericht over een actiegroep tegen windmolenparken.

“Er is een actiegroep opgericht tegen de mogelijke komst van een nieuw windmolenpark. De actiegroep start bezwaarprocedures tegen ieder windmolenpark, tenzij een coöperatie (mede-)investeerder is.”

Hoe is dit gegaan?

[Bekijk of optie 1 of optie 2 geldt en lees de bijbehorende tekst voor]

1. Doordat de coöperatie mee heeft geïnvesteerd in de gebouwde windparken profiteren de omwonenden als leden van de coöperatie van de opbrengsten van windenergie. De actiegroep is voorlopig niet actief. De bewoners zijn tevreden met deze uitkomsten.

[Draai de rondekaart met de witte kant omhoog]

2. Iedere windmolenpark dat deze ronde gebouwd is zonder mede investering van een coöperatie moet 2 Daalders betalen ter compensatie van de omwonenden. De bewoners vinden het frustrerend dat er over hun dorp wordt besloten zonder dat zij inspraak hebben.

[Neem een eventuele boete in ontvangst. De verschillende partijen moeten samen 2 Daalders betalen per windpark.]

Draai de rondekaart met de donkere kant omhoog]

RONDE 1: REFLECTIE VERVOLG

Deze ronde komt de gemeente aan het woord.

Gemeente,...

- Hoe gaat het met de gemeentelijke doelstellingen?
- Zijn de bewoners van gemeente Voordendam tevreden?
- Wat zou er volgende ronde anders moeten?

Voor we gaan starten met ronde 2 raad ik iedereen aan om nog even goed zijn of haar rolkaartje te lezen.

[Wacht een paar minuten]

RONDE 2

RONDE 2: DE VOORDENDAMSE COURANT

Pieken en dalen bedreigen energievoorziening!

Het elektriciteitsnet is er slechter aan toe dan gedacht, het moet vernieuwd worden om de pieken en dalen van duurzame energie op te vangen. Daarom start de gemeente dit jaar, in samenwerking met de netbeheerder, een demonstratieproject rondom innovatieve buffercapaciteit zoals energieopslag en vraagsturing. In enkele Voordendamse wijken krijgen huishoudens de beschikking over slimme apparatuur die hun energievraag afstemt op de beschikbare energie. Er is een subsidiepartij die de helft van de financiële kosten voor dit project op zich neemt. Deze partij zoekt nog mede-investeerders om tenminste twee wijken te voorzien van buffercapaciteit.

Om dit plan te laten slagen zal er deze ronde één eenheid buffercapaciteit gefinancierd moeten worden. Als dit lukt kunnen er twee eenheden buffercapaciteit gebouwd worden.

RONDE 2: ELEKTRICITEITSNET VOORBEREIDEN

De netbeheerder is weer aan zet: wat wil je deze ronde gaan doen?

- Netcapaciteit bouwen voor duurzame energie
- of buffercapaciteit aanleggen.

We doen weer een snel rondje langs de andere spelers: wat verwacht je in deze ronde te gaan bouwen?

[Start de timer op 5 minuten]

[Laat iedere partij kort aan het woord en vraag de netbeheerder een beslissing te nemen]

RONDE 2: ONDERHANDELEN

Nu mogen jullie allemaal weer aan de slag. Jullie hebben 10 minuten om 10 eenheden energie te onderhouden, nieuwe energievoorzieningen te bouwen, of energie te besparen. De tijd gaat NU in!

[zet timer op 10 minuten]

[herinnering na 5 minuten]

[kondig laatste minuut aan, tel de laatste seconden af]

[na 10 minuten] : De tijd is voorbij! We gaan naar de uitbetalingsfase!

[Eventueel mogen de laatste energiekaarten nog neergelegd worden, maar wees streng: in de Echte Wereld tikt de tijd ook door]

RONDE 2: UITBETALING

Dan nu de uitbetalingen. Ik begin met de vaste uitbetalingen:

Dan de investeringen, laten we kijken wie er heeft geïnvesteerd.

[Ga alle partijen één voor één af en kijk in welke energie zij geïnvesteerd hebben. Betaal iedereen hardop uit]

RONDE 2: BOETES?

Hebben de energieleveranciers aan de energievraag voldaan?

Er moeten elke ronde 10 kaartjes op het speelveld liggen om een black-out te voorkomen.

[Niet gelukt? Het energiebedrijf, het duurzame energiebedrijf en de coöperatie krijgen ieder een boete van 2 Daalders.

Hebben zij geen Daalders, dan mag de boete ook in hartjes voldaan worden.

Hebben zij helemaal geen betaalmiddelen, dan krijgen zij 2 leningkaartjes van de bank. Deze moet de volgende ronde afgelost worden.]

RONDE 2: BOETES?

Heeft de netbeheerder voldoende netcapaciteit geleverd?

Wind- en zonneparken kunnen niet gebouwd worden op een vakje zonder duurzame aansluiting.

[Zijn er wind- en zonneparken zonder aansluiting? Dan ontstaat er een black-out. De netbeheerder krijgt een boete van 1 Daalder]

Daarnaast kunnen er niet meer wind- en zonneparken op het speelveld liggen dan het aantal eenheden buffercapaciteit. Deze buffercapaciteit wordt weergegeven met een batterij-icoon in de rechterbovenhoek.

[Tel hardop het aantal buffereenheden en het aantal windparken + zonneparken. Meer wind- en zonneparken dan buffereenheden? De piek- en dalbelasting kan niet opgevangen worden door het net. De netbeheerder krijgt een boete van 1 Daalder. Tel beide boetes op indien nodig]

RONDE 2: REFLECTIE

Aan het begin van deze ronde was er een nieuwsbericht over een demonstratieproject rondom innovatieve buffercapaciteit.

“Pieken en dalen bedreigen energievoorziening!

Het elektriciteitsnet is er slechter aan toe dan gedacht, het moet vernieuwd worden om de pieken en dalen van duurzame energie op te vangen. Daarom start de gemeente dit jaar, in samenwerking met de netbeheerder, een demonstratieproject rondom innovatieve buffercapaciteit zoals energieopslag en vraagsturing. In enkele Voordendamse wijken krijgen huishoudens de beschikking over slimme apparatuur die hun energievraag afstemt op de beschikbare energie. Er is een subsidiepartij die de helft van de financiële kosten voor dit project op zich neemt. Deze partij zoekt nog mede-investeerders om tenminste twee wijken te voorzien van buffercapaciteit.

Om dit plan te laten slagen zal er deze ronde één eenheid buffercapaciteit gefinancierd moeten worden. Als dit lukt kunnen er twee eenheden buffercapaciteit gebouwd worden.”

[Bekijk of optie 1 of optie 2 geldt en lees de bijbehorende tekst voor]

1. De gemeente heeft voldoende investeerders gevonden voor het demonstratieproject om twee wijken te voorzien van buffercapaciteit. De huishoudens die meedoen in het demonstratieproject zijn ondanks enkele kinderziekten enthousiast en voelen zich betrokken bij hun gemeente. Tegelijkertijd is het net beter toegerust voor de toekomst. Alle mede-investeerders van dit project verdienen een hartje.

[Betaal de hartjes. Draai de rondekaart met de witte kant omhoog]

2. Helaas, de gemeente heeft niet genoeg investeerders gevonden voor het demonstratieproject. Het net is overbelast en de netbeheerder moet de schade repareren. Dit kost de netbeheerder 2 Daalders. Daarnaast zaten de bewoners in het donker, en hun vertrouwen in de gemeente en netbeheerder is geschaad.

[Neem de boete in ontvangst. Draai de rondekaart met de donkere kant omhoog]

RONDE 2: REFLECTIE VERVOLG

Deze ronde reflecteren we met de netbeheerder. Netbeheerder,...

- Hoe gaat het met het net van Voordendam?
- Is het gelukt om de pieken en dalen van duurzame energie op te vangen?
- Zal dit in de toekomst een probleem worden denk je?
- Wat zou er de volgende ronde anders moeten?

[Help indien nodig de netbeheerder met het uitleggen van de problemen van de pieken en dalen van duurzame energie, en het belang van buffercapaciteit: opslag en vraagsturing].

RONDE 2: REFLECTIE TUSSENTIJDSE DOELSTELLING

De coöperatie heeft een tussentijdse doelstelling op zijn rolkaartje staan. Mijn vraag aan de coöperatie: Is het gelukt om 3 eenheden duurzame energie te realiseren?

[Bekijk of optie 1 of optie 2 geldt en lees de bijbehorende tekst voor]

1. Gelukt? De leden van de coöperatie zijn enthousiast en betrokken geworden door dit succes. Je mag 3 hartjes in ontvangst nemen.

[Betaal hartjes aan de coöperatie]

2. Niet gelukt? De leden van de coöperatie verliezen het vertrouwen in jullie kundigheid. Je moet 3 hartjes inleveren.

[Neem boete in ontvangst. Niet genoeg hartjes? De coöperatie moet lenen bij de bank. Geef het juiste aantal leningskaartjes. Deze moeten aan het eind van de volgende ronde afbetaald worden]

[RONDE 2: EXTRA NIEUWSBERICHT]

[Dit nieuwsbericht alleen voorlezen wanneer er op dit moment nog 7 of meer eenheden grijze energie aanwezig zijn.]

Beste partijen, er is iets aan de hand, en hierover is een extra nieuwsbericht verschenen. Luister goed:

De vervuiler betaalt!

Klimaatverandering en de winning van fossiele brandstoffen lijken te zorgen voor steeds meer natuurrampen zoals overstromingen en aardbevingen.

Ook zijn er meerdere Nederlanders omgekomen bij een gasexplosie.

Daarbij opgeteld waarschuwen verschillende NGO's voor de zorgwekkend slechte luchtkwaliteit in Nederland. Het is de Nederlandse politiek duidelijk dat er nú iets moet gebeuren. Het ETS systeem werpt nog niet

zijn vruchten af en daarom wordt er gezocht naar een andere manier om de vervuiler daadwerkelijk te laten betalen. Er staat een wetsvoorstel in de stijgers om gemeenten te laten betalen voor de grijze energie die zij afnemen.

Om dit ingrijpende wetsvoorstel voor te zijn, stelt gemeente Voordendam een ultimatum: aan het eind van de komende vier jaar moet minstens 60% van de energie duurzaam worden opgewekt.

Lukt dit niet dan zullen de gemeentelijke belastingen stijgen, en moeten producenten van grijze energie 1 Daalder per energie-eenheid betalen.

Laten we snel starten met ronde 3!

RONDE 3

RONDE 3: DE VOORDENDAMSE COURANT

Energie iedere dag duurder!

De energieprijzen voor huishoudens zijn de laatste jaren flink gestegen. Bewoners zijn hierdoor op zoek naar mogelijkheden om energie te besparen om zo hun energierekening betaalbaar te houden. De gemeente heeft een energieloket opgericht om bewoners en installateurs eenvoudig met elkaar in contact te laten komen. Daarnaast zet de gemeente een huis-aan-huis-campagne op om bewoners te betrekken. Hierdoor stijgt de vraag naar energiebesparing onder bewoners.

Door dit enthousiasme rondom energiebesparing kan de installateur deze ronde energiebesparing installeren zonder samenwerking met een andere partij, en zonder hartjes te betalen.

RONDE 3: ELEKTRICITEITSNET VOORBEREIDEN

De netbeheerder is weer aan zet: wat wil je deze ronde gaan doen?

- Netcapaciteit bouwen voor duurzame energie
- of buffercapaciteit aanleggen.

We doen weer een snel rondje langs de andere spelers: wat verwacht je in deze ronde te gaan bouwen?

[Start de timer op 5 minuten]

[Laat iedere partij kort aan het woord en vraag de netbeheerder een beslissing te nemen]

RONDE 3: ONDERHANDELEN

Nu mogen jullie allemaal weer aan de slag. Jullie hebben 10 minuten om 10 eenheden energie te onderhouden, nieuwe energievoorzieningen te bouwen, of energie te besparen. De tijd gaat NU in!

[zet timer op 10 minuten]

[herinnering na 5 minuten]

[kondig laatste minuut aan, tel de laatste seconden af]

[na 10 minuten] : De tijd is voorbij! We gaan naar de uitbetalingsfase!

[Eventueel mogen de laatste energiekaarten nog neergelegd worden, maar wees streng: in de Echte Wereld tikt de tijd ook door]

[RONDE 3: REFLECTIE EXTRA NIEUWSBERICHT]

[Alleen voorlezen als in ronde 2 de ingreep “extra nieuwsbericht” is toegepast]

We eindigden de vorige ronde met een extra nieuwsbericht waarin duidelijk werd dat er snel duurzame energie nodig is. Er werd een ultimatum gesteld van 60% duurzame energie, dus 6 energie-eenheden moeten deze ronde verduurzaamd zijn.

Voordat we naar de uitbetaling gaan kijken we of jullie deze doelstelling hebben gehaald.

[Bekijk of optie 1 of optie 2 geldt en lees de bijbehorende tekst voor.
Rond eventueel af naar beneden]

1. Minstens 60% van de energie is duurzaam! De gemeente is blij dat haar plan gewerkt heeft en zij de boetes kan voorkomen. Inwoners zijn blij dat de gemeentelijke belastingen niet omhoog zullen gaan.
2. Minder dan 60% van de energie is duurzaam. De inwoners zijn hier uiteraard niet blij mee. De gemeente is gefrustreerd dat er nog zoveel grijze energie wordt opgewekt. Het wetsvoorstel om de vervuiler te laten betalen, wordt aangenomen. De gemeentelijke belastingen gaan hierdoor omhoog. Producenten van grijze energie betalen **vanaf nu** elke ronde 1 Daalder belasting per energie-eenheid.

[Neem de belasting in ontvangst.]

RONDE 3: UITBETALING

Dan nu de uitbetalingen. Ik begin met de vaste uitbetalingen:

Dan de investeringen, laten we kijken wie er heeft geïnvesteerd.

[Ga alle partijen één voor één af en kijk in welke energie zij geïnvesteerd hebben. Betaal iedereen hardop uit]

RONDE 3: BOETES?

Hebben de energieleveranciers aan de energievraag voldaan?

Er moeten elke ronde 10 kaartjes op het speelveld liggen om een black-out te voorkomen.

[Niet gelukt? Het energiebedrijf, het duurzame energiebedrijf en de coöperatie krijgen ieder een boete van 2 Daalders.

Hebben zij geen Daalders, dan mag de boete ook in hartjes voldaan worden.

Hebben zij helemaal geen betaalmiddelen, dan krijgen zij 2 leningkaartjes van de bank. Deze moet de volgende ronde afgelost worden.]

RONDE 3: BOETES?

Heeft de netbeheerder voldoende netcapaciteit geleverd?

Wind- en zonneparken kunnen niet gebouwd worden op een vakje zonder duurzame aansluiting.

[Zijn er wind- en zonneparken zonder aansluiting? Dan ontstaat er een black-out. De netbeheerder krijgt een boete van 1 Daalder]

Daarnaast kunnen er niet meer wind- en zonneparken op het speelveld liggen dan het aantal eenheden buffercapaciteit. Deze buffercapaciteit wordt weergegeven met een batterij-icoon in de rechterbovenhoek.

[Tel hardop het aantal buffereenheden en het aantal windparken + zonneparken. Meer wind- en zonneparken dan buffereenheden? De piek- en dalbelasting kan niet opgevangen worden door het net. De netbeheerder krijgt een boete van 1 Daalder. Tel beide boetes op indien nodig]

RONDE 3: REFLECTIE

We begonnen deze ronde met een nieuwsbericht over de vraag naar energiebesparing.

“Energie iedere dag duurder!

De energieprijzen voor huishoudens zijn de laatste jaren flink gestegen. Bewoners zijn hierdoor op zoek naar mogelijkheden om energie te besparen om zo hun energierekening betaalbaar te houden. De gemeente heeft een energieloket opgericht om bewoners en installateurs eenvoudig met elkaar in contact te laten komen. Daarnaast zet de gemeente een huis-aan-huis-campagne op om bewoners te betrekken. Hierdoor stijgt de vraag naar energiebesparing onder bewoners.

Door dit enthousiasme rondom energiebesparing kan de installateur deze ronde energiebesparing installeren zonder samenwerking met een andere partij, en zonder hartjes te betalen.”

[Bekijk of optie 1 of optie 2 geldt en lees de bijbehorende tekst voor.]

1. Er zijn deze ronde minstens 2 eenheden energie bespaard. De energierekening van de bewoners is hierdoor betaalbaar gebleven. Bewoners zijn opgelucht. Iedere investeerder in energiebesparing verdient 1 extra hartje.

[Betaal de hartjes. Draai de rondekaart met de witte kant omhoog]

2. Helaas, de vraag naar energiebesparing is deze ronde niet ingevuld. De installateurs hadden hun klantadministratie niet op orde en hebben binnenkomende aanvragen niet opgevolgd. De bewoners zijn boos over hun hoge energierekening en stappen massaal over naar een energieprijsstunter. Het energiebedrijf raakt 6 Daalders van zijn kapitaal kwijt.

[Neem de boete in ontvangst. Draai de rondekaart met de donkere kant omhoog]

RONDE 3: REFLECTIE VERVOLG

Deze ronde praten we na met de coöperatie. Coöperatie,

- Liggen we op schema om onze doelstellingen te behalen?
- Wat zou er de volgende ronde anders moeten?

RONDE 4

RONDE 4: DE VOORDENDAMSE COURANT

Zonneparken fors goedkoper!

TNO heeft een technologische doorbraak gerealiseerd, waardoor de productie van zonnepanelen goedkoper is geworden. Bewoners verwachten dat de gemeente op deze manier haar klimaatdoelstellingen gemakkelijk zal bereiken.

Een zonnepark kost vanaf nu 1 Daalder en 1 hartje.

RONDE 4: ELEKTRICITEITSNET VOORBEREIDEN

De netbeheerder is weer aan zet: wat wil je deze ronde gaan doen?

- Netcapaciteit bouwen voor duurzame energie
- of buffercapaciteit aanleggen.

We doen weer een snel rondje langs de andere spelers: wat verwacht je in deze ronde te gaan bouwen?

[Start de timer op 5 minuten]

[Laat iedere partij kort aan het woord en vraag de netbeheerder een beslissing te nemen]

RONDE 4: ONDERHANDELEN

Nu mogen jullie allemaal aan de slag. Jullie hebben 10 minuten om 10 eenheden energie te onderhouden, nieuwe energievoorzieningen te bouwen, of energie te besparen. De tijd gaat NU in!

[zet timer op 10 minuten]

[herinnering na 5 minuten]

[kondig laatste minuut aan, tel de laatste seconden af]

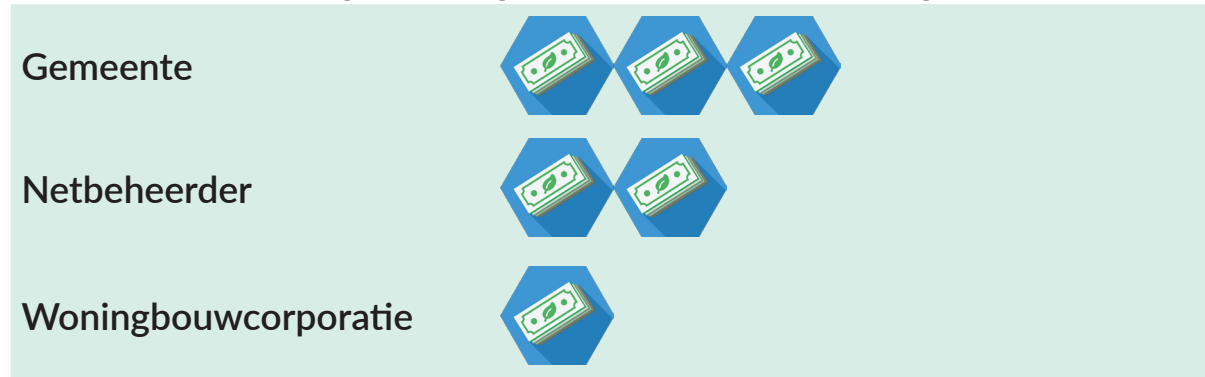
[na 10 minuten] : De tijd is voorbij! We gaan naar de uitbetalingsfase!

[Eventueel mogen de laatste energiekaarten nog neergelegd worden, maar wees streng: in de Echte Wereld tikt de tijd ook door]

RONDE 4: UITBETALING

Dan nu de uitbetalingen. Ik begin met de vaste uitbetalingen:

Dan de investeringen, laten we kijken wie er heeft geïnvesteerd.

[Ga alle partijen één voor één af en kijk in welke energie zij geïnvesteerd hebben. Betaal iedereen hardop uit]

RONDE 4: BOETES?

Hebben de energieleveranciers aan de energievraag voldaan?

Er moeten elke ronde 10 kaartjes op het speelveld liggen om een black-out te voorkomen.

[Niet gelukt? Het energiebedrijf, het duurzame energiebedrijf en de coöperatie krijgen ieder een boete van 2 Daalders.

Hebben zij geen Daalders, dan mag de boete ook in hartjes voldaan worden.

Hebben zij helemaal geen betaalmiddelen, dan krijgen zij 2 leningkaartjes van de bank. Deze moet de volgende ronde afgelost worden.]

RONDE 4: BOETES?

Heeft de netbeheerder voldoende netcapaciteit geleverd?

Wind- en zonneparken kunnen niet gebouwd worden op een vakje zonder duurzame aansluiting.

[Zijn er wind- en zonneparken zonder aansluiting? Dan ontstaat er een black-out. De netbeheerder krijgt een boete van 1 Daalder]

Daarnaast kunnen er niet meer wind- en zonneparken op het speelveld liggen dan het aantal eenheden buffercapaciteit. Deze buffercapaciteit wordt weergegeven met een batterij-icoon in de rechterbovenhoek.

[Tel hardop het aantal buffereenheden en het aantal windparken + zonneparken. Meer wind- en zonneparken dan buffereenheden? De piek- en dalbelasting kan niet opgevangen worden door het net. De netbeheerder krijgt een boete van 1 Daalder. Tel beide boetes op indien nodig]

RONDE 4: REFLECTIE

We begonnen deze ronde met een nieuwsbericht over een doorbraak in zonnepaneel-technologie.

“Zonneparken fors goedkoper!”

TNO heeft een technologische doorbraak gerealiseerd waardoor de productie van zonnepanelen goedkoper is geworden. Bewoners verwachten dat de gemeente op deze manier haar klimaatdoelstellingen gemakkelijk zal bereiken.

Een zonnepark kost vanaf nu 1 Daalder en 1 hartje.”

[Bekijk of optie 1 of optie 2 geldt en lees de bijbehorende tekst voor]

1. Gefeliciteerd! Het is ons gelukt om 8 energie-eenheden te verduurzamen. Voordendam heeft haar doelstellingen gehaald en de inwoners zijn trots op hun gemeente. De gemeente is een voorbeeld voor de rest van Nederland. Deze voorbeeldfunctie levert positieve publiciteit op en trekt nieuwe bedrijven en bewoners aan. De gemeente ontvangt 3 Daalders en 3 hartjes.

[Betaal de bonus. Draai de rondekaart met de witte kant omhoog]

2. Helaas, het is ons niet gelukt. Voordendam is nog niet de duurzaamste gemeente van Nederland. De inwoners verliezen het vertrouwen in het energieakkoord. Iedere partij moet één hartje inleveren of, als ze deze niet hebben, 2 geldeenheden.

[Neem de boete in ontvangst. Draai de rondekaart met de donkere kant omhoog]

EINDREFLECTIE

EINDREFLECTIE

Welkom bij “Voordendam Aan Tafel”. In deze uitzending praten we na met alle partijen die meegedaan hebben aan de uitvoering van het Voordendamse energieakkoord.

In het akkoord staat duidelijk beschreven wat jullie samen wilden bereiken, maar wat wilden jullie individueel bereiken en heb je deze doelstellingen bereikt?

[Laat iedere partij kort aan het woord over de doelstelling op de rolkaart]

Ik ben heel erg benieuwd wat jullie hebben geleerd van de afgelopen 16 jaar:

1. Welke inzichten heeft het spelen van het spel je opgeleverd?

[Geef iedere speler het woord]

60

2. Aan de coöperatie: Hoe was het om een lokale energiecoöperatie te spelen?

[Geef de coöperatie het woord]

3. Aan de andere rollen: Wat vond je in jouw rol van de coöperatie? Wilde je er mee samenwerken? Of juist niet?

[Geef iedere speler het woord]

4. De coöperatie heeft veel te maken met “hartjes”, die draagvlak en steun van de gemeenschap uitdrukken. Denk je dat die van voldoende toegevoegde waarde zijn? Of gaat het voornamelijk om Daalders?

[Geef het woord aan degenen die hier iets over willen zeggen]

5. Welke actie ga je op korte termijn nemen naar aanleiding van dit spel?

[Geef iedere speler het woord]

BEDANKT VOOR JULLIE DEELNAME!

HET NOODFONDS

[NOODFONDS]

[Toepassen wanneer er te weinig Daalders of hartjes in het spel zijn om nog energiekaarten te kunnen kopen]

Gemeente Voordendam zit in de problemen. Om toch energie te kunnen leveren is er vanuit overheidswegen een noodfonds geleverd van 8 Daalders. Dit noodfonds in beheer van de gemeente.